

УДК 342. 9

*Людмила Євгенівна Кисіль,
старший науковий співробітник
Інституту держави і права
імені В. М. Корецького НАН України,
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник
ORCID: 0000-0001-7986-0967*

АДМІНІСТРАТИВНА ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ: ДОКТРИНАЛЬНІ ПІДХОДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗМІСТУ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Постановка проблеми. Незважаючи на тривалу розробку проблематики правосуб'єктності суб'єктів адміністративного права, доктринальні підходи до розуміння адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади залишаються загалом фрагментарними та методологічно неоднорідними. При цьому адміністративна правосуб'єктність органів виконавчої влади традиційно трактується як юридично закріплена здатність цих органів бути носіями державно-владних повноважень, реалізовувати їх у межах законодавчо визначеної компетенції та підлягати відповідальності за результати управлінської діяльності. Вона охоплює сукупність правоздатності та дієздатності, і має вираження в компетенції органів виконавчої влади, що реалізується ними у сфері публічного адміністрування. Показовим є те, що більшість доктринальних визначень адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади імпліцитно виходять з презумпції нормативної повноти та процедурної стабільності публічного адміністрування. Тож правосуб'єктність розглядається як статична, завершена та внутрішньо узгоджена юридична конструкція, яка не потребує адаптації до мінливих соціально-політичних реалій.

І це не випадково. Адже адміністративно-правова доктрина України в частині розуміння адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади сформувалася в межах того, що можна умовно назвати «доктриною мирного часу». Її методологічними засадами є стабільність правового порядку, передбачуваність управлінських процесів та відносна повнота нормативного регулювання публічного адміністрування. З точки зору такої доктрини воєнний стан розглядається як тимчасове виключення, що не потребує істотного перегляду базових теоретичних засад, а лише допускає окремі відступи від загальних правил.

Вважаємо, що в сучасних умовах такий підхід не лише втрачає пояснювальну здатність, а й ігнорує якісну зміну правової реальності, в якій функціонує виконавча влада в умовах збройної агресії. Умови правового режиму воєнного стану суттєво впливають на характер і спосіб реалізації адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади, що актуалізує її наукове переосмислення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання адміністративної правосуб'єктності досліджувались у працях В. Авер'янова, О. Андрійко, Ю. Битяка [1], В. Бортник [2], В. Галунька [3], О. Кузьменко [4], П. Лютікова [5], Р. Мельника [6], В. Колпакова [7], С. Стеценка [8] (загальні питання поняття і структури адміністративної правосуб'єктності), Є. Дуліби (правосуб'єктність місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування під час воєнного стану) [9], О. Зубрицької (адміністративна правоздатність як елемент правосуб'єктності індивідуальних суб'єктів адміністративного права) [10], Т. Коломоєць [11], Л. Кисіль [12], А. Москаленко [13] (юридичні особи публічного права як суб'єкти адміністративного права), Л. Білої-Тіунової, Є. Фролової [14] (юридичні особи публічного права як суб'єкти публічного адміністрування, змістова

характеристика їх функцій), А. Колісника [15] (спеціальна правосуб'єктність правоохоронних органів держави в секторі економічної безпеки), Т. Мацелик [16] (адміністративна правосуб'єктність як онтологічна здатність особи бути суб'єктом адміністративного права), Ю. Дем'янчука [17], М. Джафарової [18] (концепція адміністративної процесуальної правосуб'єктності), М. Костіва [19] (адміністративна правосуб'єктність юридичних осіб та особливості її реалізації в адміністративно-деліктних відносинах), Є. Кобко (спеціальна правосуб'єктність органів публічного управління в умовах воєнного стану) [20], Б. Мельниченка [21] (адміністративна правосуб'єктність органів публічного управління, адміністративна правосуб'єктність юридичних осіб приватного права, її класифікація) та ін. Віддаючи належне проведеним науковим пошукам, слід визнати, що на сьогодні немає комплексних досліджень адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади України в умовах правового режиму воєнного стану.

Мета статті. Метою цієї статті є аналіз особливостей змісту адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади України в умовах правового режиму воєнного стану.

Основні результати дослідження. У науці адміністративного права немає єдиного підходу до визначення адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади. Серед цього різноманіття наукових думок можна виокремити три основні доктринальні концепції, кожна з яких по-різному характеризує зміст та межі цієї правової категорії.

Зокрема, у межах домінантного в адміністративно-правовій доктрині *нормативно-компетенційного підходу* (О. Андрійко, Ю. Битяк, В. Кузьменко, А. Комзюк та ін.) адміністративна правосуб'єктність органів виконавчої влади визначається через закріплену в нормах адміністративного права компетенцію (сукупність повноважень, предметів відання, прав та обов'язків). Відповідно до цього підходу правосуб'єктність органу «виводиться» з обсягу наданих йому повноважень, а її реалізація розглядається як виконання приписів законодавця. Поза сумнівом, такий підхід має беззаперечну методологічну цінність. Однак в умовах воєнного стану він виявляється недостатнім, оскільки ігнорує реальні умови функціонування публічної адміністрації, коли органи виконавчої влади мають діяти в ситуаціях нормативної невизначеності або дефіциту правового регулювання, наявності колізій між нормативно-правовими актами. Більше того, нормативно-компетенційний підхід не дає змоги адекватно оцінити ситуації, в яких орган виконавчої влади формально зберігає повноваження, але фактично позбавлений можливості їх реалізувати, або ж навпаки – має діяти поза межами стандартних процедур для досягнення життєво важливих публічних цілей – забезпечення національної безпеки та оборони.

Згідно з *функціональним підходом* (О. Бандурка, В. Колпаков, О. Кузьменко, С. Стеценко та ін.), який набув поширення в сучасних дослідженнях, адміністративна правосуб'єктність розкривається через функції та завдання, які здійснює орган виконавчої влади в системі публічного управління, а компетенція – інструмент їх реалізації. Це означає, що в розумінні правосуб'єктності органів виконавчої влади сенс мають не стільки їх формально визначені повноваження, скільки реальна спроможність органів виконавчої влади забезпечувати досягнення публічно значущих цілей.

На нашу думку, такий підхід дає змогу пояснити збільшення обсягу дискреційних повноважень органів виконавчої влади в умовах війни, але водночас створює ризики їх легітиматії без належних правових запобіжників, підміни категорії правосуб'єктності управлінською доцільністю, що суперечить принципу верховенства права навіть у надзвичайних умовах.

У межах *інституційного підходу* (В. Авер'янов, І. Голосніченко, Н. Нижник, О. Лазор та ін.) адміністративна правосуб'єктність трактується як властивість органу виконавчої влади як публічно-владного інституту, елементу системи виконавчої влади. Власне це означає, що адміністративна правосуб'єктність пов'язується не лише з компетенцією конкретного органу виконавчої влади, а й з його місцем у системі виконавчої влади, характером вертикальних, горизонтальних і реординаційних зв'язків, здатністю забезпечувати безперервність державного управління. Такий підхід, що підкреслює важливість координації та централізації управління, є особливо релевантним для аналізу правосуб'єктності органів виконавчої влади в умовах правового режиму воєнного стану, коли системна взаємодія між ланками виконавчої влади набуває вирішального значення. Водночас інституційний підхід теж не позбавлений певних вад, адже часто зводить адміністративну правосуб'єктність органів виконавчої влади до абстрактної «здатності системи функціонувати», нівелюючи питання індивідуалізації повноважень та юридичної відповідаль-

ності конкретного органу виконавчої влади, що суперечить засадничим принципам адміністративного права.

Отже, спільною рисою зазначених доктринальних підходів є те, що адміністративна правосуб'єктність органів виконавчої влади розглядається як статичний правовий стан, що виникає з моменту створення органу / реєстрації юридичної особи публічного права, зводиться переважно до нормативно- визначеної компетенції, орієнтована на ієрархічну модель управління, недостатньо враховує існуючі контекстуальні зміни – євроінтеграційні прагнення України (посилення стандартів належного урядування, обмеження дискреції та посилення процедурних обов'язків), цифровізацію (передбачає трансформацію форм реалізації правосуб'єктності у вигляді алгоритмічних рішень), децентралізацію (делегування повноважень органам місцевого самоврядування) та умови правового режиму воєнного стану. Більше того, правовий режим воєнного стану розглядається переважно як виняток із норми, а не як самостійна правова реальність, що потребує власного теоретичного інструментарію. Така позиція не дає змоги адекватно описати стан, в якому органи виконавчої влади одночасно зобов'язані забезпечувати ефективне управління та залишатися в межах правової легітимності в умовах істотних обмежень часу, ресурсів та нормативної невизначеності.

Тому в умовах війни необхідним є комплексний підхід до цієї проблематики, який би поєднував нормативно-компетенційні, функціональні та інституційні елементи.

Крім того, потрібно враховувати той факт, що необхідність змін у розумінні адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади в умовах війни має чітке нормативне підґрунтя: Конституція України [23] забезпечує рамкову стабільність цієї трансформації, законодавство про воєнний стан [24] – її функціональну спрямованість, підзаконне регулювання – практичну реалізацію. У сукупності ці нормативні рівні формують правові засади для існування обумовленої правовим режимом воєнного стану модифікованої адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади, яка дає змогу їм ефективно діяти в умовах війни, зберігаючи при цьому конституційну легітимність і правову ідентичність.

Викладене дає можливість зробити висновок про те, що в умовах правового режиму воєнного стану зміст адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади зазнає істотних змін, що зумовлено функціонуванням публічної адміністрації в режимі підвищеної загрози державному суверенітету та безпеці. Ці зміни не обмежуються коригуванням обсягу повноважень, а охоплюють якісну трансформацію структури, спрямованості та способів реалізації адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади, що дає підстави окреслити такі її особливості в умовах війни:

1) *зміна цільової спрямованості діяльності органів виконавчої влади* – на противагу регуляторній, сервісній і правозабезпечувальній функціям у діяльності органів виконавчої влади пріоритету набувають цілі оборони, національної безпеки, публічного порядку та забезпечення життєдіяльності держави. Як наслідок, адміністративна правосуб'єктність органів виконавчої влади наповнюється *безпековим змістом*, що визначає спрямованість управлінських рішень, характер використовуваних правових засобів і допустимість тимчасових обмежень прав приватних осіб. Водночас така переорієнтація не означає повної відмови від інших цілей публічного управління, а лише змінює їх відносну вагу.

При цьому важливим є те, що навіть за такої модифікації адміністративна правосуб'єктність органів виконавчої влади залишається конституційно обмеженою категорією – обмеженою вимогами Конституції України, принципом верховенства права, а також загальними стандартами правової визначеності та пропорційності. Воєнний стан змінює не саму правову природу адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади, а умови, інтенсивність і пріоритети її реалізації;

2) *збільшення обсягу дискреційних повноважень органів виконавчої влади*. Це пов'язано з тим, що воєнний стан характеризується високим рівнем невизначеності, необхідністю оперативного реагування, а отже, неможливістю детального нормативного регулювання усіх управлінських ситуацій. У цьому сенсі така *адміністративна дискреція* набуває не лише кількісного, а й якісного виміру, і *перетворюється на необхідний елемент правосуб'єктності*, без якого неможливе ефективне функціонування органів виконавчої влади в умовах війни. З іншого боку, такі процеси під-

вищують ризики відступу від принципу правової визначеності, що актуалізує проблему встановлення чітких меж її реалізації;

3) *трансформація процедурних форм реалізації правосуб'єктності*, що проявляється у скороченні строків прийняття управлінських рішень, обмеженні публічності та відкритості певних управлінських процедур, підвищенні ролі усних або оперативних управлінських рішень. Як наслідок, адміністративна правосуб'єктність органів виконавчої влади реалізується в умовах зниженого процедурного формалізму, що, з одного боку, забезпечує ефективність управління, а з іншого – посилює ризики порушення правових стандартів;

4) *зміна співвідношення між публічним інтересом та правами приватних осіб*, що передбачає допустимість обмежень прав приватних осіб. Відтак зміст адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади наповнюється підвищеним примусовим потенціалом, який попри воєнний стан має реалізовуватися не довільно, а з дотриманням принципів верховенства права, законності та пропорційності;

5) *асиметрія між розширеним змістом правосуб'єктності та обмеженістю механізмів юридичної відповідальності*. Тобто йдеться про те, що збільшення обсягу повноважень та адміністративної дискреції органів виконавчої влади в умовах війни не супроводжується посиленням інститутів контролю та відповідальності, що створює ризик зловживань;

6) *не є універсальною правовою категорією, а набуває мультиконтекстуального характеру* – на реалізацію органами виконавчої влади адміністративної правосуб'єктності впливають не лише умови правового режиму воєнного стану, а й інші процеси, що відбуваються в Україні – євроінтеграції, цифровізації, децентралізації;

7) характерним є *існування тимчасової адміністративної правосуб'єктності військових адміністрацій*;

8) *існуванням латентної адміністративної правосуб'єктності Уряду АРК*, що характеризується повною втратою можливостей фактичної реалізації, але забезпечує правову неперервність автономного статусу Криму, виступає інституційною основою деокупації та відновлення державного управління на території АРК;

8) *існуванням латентної адміністративної правосуб'єктності місцевих органів виконавчої влади на тимчасово окупованих територіях*, що означає збереження правового статусу органу, відсутність фактичної можливості реалізації повноважень, наявність правової здатності до відновлення повного обсягу компетенції після деокупації або стабілізації ситуації.

За такого підходу адміністративна правосуб'єктність органів виконавчої влади в умовах воєнного стану може розглядатися не як статична сукупність повноважень і не як абстрактна функціональна спроможність, а як нормативно закріплена та гарантована державою здатність органів виконавчої влади реалізовувати державно-владні повноваження у спеціальному правовому режимі, що характеризується пріоритетом публічних інтересів у сфері національної безпеки та оборони, публічного порядку і стійкості системи державного управління, розширенням дискреційних можливостей, тимчасовою модифікацією процедурних форм управлінської діяльності, зміною балансу між публічними та приватними інтересами, виникненням асиметрії між повноваженнями та відповідальністю за їх невиконання / неналежне виконання, необхідністю враховувати процеси євроінтеграції, цифровізації, децентралізації.

Саме таке, на нашу думку, розуміння адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади в умовах війни, що поєднує елементи сталості та тимчасової модифікації, забезпечує неперервність публічного управління та здатність держави ефективно функціонувати в умовах збройної агресії, дає змогу долати доктринальні розбіжності та створює методологічне підґрунтя для аналізу конкретних проблем реалізації повноважень органів виконавчої влади в умовах війни.

Висновки. Адміністративно-правова доктрина України в частині розуміння адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади сформувалася переважно в межах того, що умовно можна визначити як «доктрину мирного часу». Її методологічною основою є уявлення про стабільність правового порядку, прогнозованість управлінських процесів та відносна повнота нормативного регулювання публічного адміністрування. За таких умов адміністративна правосуб'єктність органів виконавчої влади трактується, попри наявність різних наукових підходів, як статична, завершена й внутрішньо узгоджена правова категорія, яка зводиться до сукупності нормативно

визначених повноважень, реалізація яких відбувається у чітко встановлених процедурних формах. Однак воєнний стан є самостійним правовим режимом, що формує особливі умови реалізації публічної влади і потребує адекватного теоретичного інструментарію. Тому адміністративна правосуб'єктність органів виконавчої влади у таких умовах постає не як незмінна юридична форма, яка передбачає ототожнення з формальною компетенцією, а як динамічна, зумовлена правовим режимом воєнного стану правова категорія, здатність органу виконавчої влади ефективно діяти в умовах війни, зберігаючи правову ідентичність та підконтрольність конституційним принципам. Отже, адміністративна правосуб'єктність органів виконавчої влади перестає бути суто нормативною конструкцією, перетворюючись на інструмент забезпечення стійкості держави. Таке розуміння адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади створює методологічне підґрунтя для аналізу конкретних проблем реалізації повноважень органів виконавчої влади в умовах війни.

Список використаних джерел

1. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник: у 2 т. / В. Авер'янов, О. Андрійко, Ю. Битяк та ін. Київ: Юридична думка, 2004. Т. 1. 584 с.
2. Бортник В. Адміністративне право України: навчальний посібник. Київ: Персонал, 2012. 222 с.
3. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / В. Галунько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін.; за заг. ред В. Галунька, О. Правотворової. Херсон: Олді-плюс, 2021. 656 с.
4. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / В. Галунько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко, С. Стеценко та ін. Херсон: Олді-плюс, 2018. 446 с.
5. Лютіков П. С. Юридичні особи як суб'єкти адміністративного права: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2013. 454 с
6. Бевзенко В., Мельник Р. Загальне адміністративне право: навчальний посібник / за заг. ред. Р. С. Мельника. Київ: Ваїте. 2014. 376 с.
7. Колпаков В. К. Адміністративне право України: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 1999. 736 с.
8. Стеценко С. Г. Адміністративне право України: навч. посіб. Київ: Атіка, 2007. 624 с.
9. Дуліба Є. Особливості організації діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування під час воєнного стану. *Актуальні проблеми правознавства*. 2022. № 4(32). С. 46–55. DOI:10.35774/app2022.04.046
10. Зубрицька О. Адміністративна правоздатність як елемент правосуб'єктності індивідуальних суб'єктів адміністративного права. *Вісник Національної академії прокуратури*. 2015. № 3. С. 99–104.
11. Коломоець Т., Лютіков П. Адміністративна правосуб'єктність юридичних осіб як основа їх адміністративно-правового статусу: теоретико-правовий аналіз. *Право України*. 2013. № 3/4. С. 385–395.
12. Кисіль Л. Є. До проблеми розподілу політичних і адміністративних функцій керівництва в органах виконавчої влади. *Система органів виконавчої влади України: правові проблеми вдосконалення організації та діяльності*: монографія / за заг. ред. д. ю. н., проф. О. Ф. Андрійко. Харків: Планета-Принт, 2013. С. 141–157.
13. Москаленко А. Адміністративно-правове регулювання статусу юридичних осіб публічного права: дис. ... доктора філософії у галузі права. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2022. 253 с.
14. Біла-Тіунова Л., Фролова Є. Юридичні особи публічного права як суб'єкти публічного адміністрування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 3. С. 145–147. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-3/32>
15. Колісник А. Спеціальна правосуб'єктність правоохоронних органів держави у секторі економічної безпеки: юридичний аналіз. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 12. С. 265–268. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-12/64>
16. Мацелик Т. Адміністративна правосуб'єктність як онтологічна здатність особи бути суб'єктом адміністративного права. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2011. Вип. 597. С. 90–94.
17. Дем'янчук Ю. Концепція адміністративної процесуальної правосуб'єктності. *Правова інформатика*. 2014. № 1 (41). С. 96–101.
18. Джафарова М. Структурні елементи адміністративної процесуальної правосуб'єктності. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Т. 2. Вип. 2. С. 32–35.
19. Костів М. В. Адміністративна правосуб'єктність юридичних осіб та особливості її реалізації в адміністративно-деліктних відносинах: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2005. 202 с.

20. Кобко Є. Спеціальна правосуб'єктність органів публічного управління в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 8. С. 284–288. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-8/66>
21. Мельниченко Б. Деякі питання щодо адміністративної правосуб'єктності органів публічного управління у країнах Європейського Союзу. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 7. С. 179–181. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-7/44>
22. Пасічник А. Адміністративна правосуб'єктність юридичних осіб приватного права: монографія. Суми: Мрія, 2014. 126 с.
23. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 14.01.2026).
24. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення 13.01.2026).

References

1. *Administrativne pravo Ukrainy. Akademichnyi kurs: pidruchnyk: u 2 t. / V. Averianov, O. Andriiko, Yu. Bytiak ta in.* Kyiv: Yurydychna dumka, 2004. T. 1. 584 s. (in Ukr.).
2. Bortnyk V. *Administrativne pravo Ukrainy: navchalnyi posibnyk*. Kyiv: Personal, 2012. 222 s. (in Ukr.).
3. *Administrativne pravo Ukrainy. Povnyi kurs: pidruchnyk / V. Halunko, P. Dikhtiievskiy, O. Kuzmenko ta in.; za zah. red V. Halunka, O. Pravotvorovoi.* Kherson: Oldi-plus, 2021. 656 s. (in Ukr.).
4. *Administrativne pravo Ukrainy. Povnyi kurs: pidruchnyk / V. Halunko, P. Dikhtiievskiy, O. Kuzmenko, S. Stetsenko ta in.* Kherson: Oldi-plus, 2018. 446 s. (in Ukr.).
5. Liutikov P. S. Yurydychni osoby yak subiekty administrativnoho prava: dys. ... d-ra yuryd. nauk: 12.00.07. Zaporizhzhia, 2013. 454 s. (in Ukr.).
6. Bevzenko V., Melnyk R. *Zahalne administrativne pravo: navchalnyi posibnyk / za zah. red. R. S. Melnyka.* Kyiv: Vaite, 2014. 376 s. (in Ukr.).
7. Kolpakov V. K. *Administrativne pravo Ukrainy: pidruchnyk / V. K. Kolpakov.* Kyiv: Yurinkom Inter, 1999. 736 s. (in Ukr.).
8. Stetsenko S. H. *Administrativne pravo Ukrainy: navch.posib.* Kyiv: Atika, 2007. 624 s. (in Ukr.).
9. Duliba Ye. Osoblyvosti orhanizatsii diialnosti mistsevykh orhaniv vykonavchoi vlady ta orhaniv mistsevoho samovriaduvannia pid chas voiennoho stanu. *Aktualni problemy pravoznavstva*. 2022. № 4(32). S. 46–55. DOI:10.35774/app2022.04.046 (in Ukr.).
10. Zubrytska O. Administrativna pravozdatnist yak element pravosubiektnosti indyvidualnykh subiektiv administrativnoho prava. *Visnyk Natsionalnoi akademii prokuratury*. 2015. № 3. S. 99–104 (in Ukr.).
11. Kolomoiets T., Liutikov P. Administrativna pravosubiektnist yurydychnykh osib yak osnova yikh administrativno-pravovoho statusu: teoretyko-pravovyi analiz. *Pravo Ukrainy*. 2013. № 3/4. S. 385–395 (in Ukr.).
12. Kysil L. Ie. Do problemy rozpodilu politychnykh i administrativnykh funkt sii kerivnytstva v orhanakh vykonavchoi vlady. *Systema orhaniv vykonavchoi vlady Ukrainy: pravovi problemy vdoshkonalennia orhanizatsii ta diialnosti: monohrafiia / za zah. red. d. iu. n., prof. O. F. Andriiko.* Kharkiv: Planeta-Prynt, 2013. S. 141–157 (in Ukr.).
13. Moskalenko A. Administrativno-pravove rehuliuвання statusu yurydychnykh osib publichnoho prava: dys. ... doktora filosofii u haluzi prava. Odesa: Natsionalnyi universytet «Odeska yurydychna akademiia», 2022. 253 s. (in Ukr.).
14. Bila-Tiunova L., Frolova Ye. Yurydychni osoby publichnoho prava yak subiekty publichnoho administruvannia. *Yurydychni naukovyi elektronnyi zhurnal*. 2022. № 3. S. 145–147. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-3/32> (in Ukr.).
15. Kolisnyk A. Spetsialna pravosubiektnist pravookhoronnykh orhaniv derzhavy u sektori ekonomichnoi bezpeky: yurydychnyi analiz. *Yurydychni naukovyi elektronnyi zhurnal*. 2021. № 12. S. 265–268. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-12/64> (in Ukr.).
16. Matselyk T. Administrativna pravosubiektnist yak ontolohichna zdattist osoby buty subiekтом administrativnoho prava. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu*. 2011. Vyp. 597. S. 90–94 (in Ukr.).
17. Demianchuk Yu. Kontsepsiia administrativnoi protsesualnoi pravosubiektnosti. *Pravova informatyka*. 2014. № 1(41). S. 96–101 (in Ukr.).
18. Dzhafarova M. Strukturni elementy administrativnoi protsesualnoi pravosubiektnosti. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*. 2016. T. 2. Vyp. 2. S. 32–35 (in Ukr.).
19. Kostiv M. V. Administrativna pravosubiektnist yurydychnykh osib ta osoblyvosti yii realizatsii v administrativno-deliktnykh vidnosynakh: Dys. ... kand. yuryd. nauk. Kyiv, 2005. 202 s. (in Ukr.).

20. Kobko Ye. Spetsialna pravosubiektnist orhaniv publichnoho upravlinnia v umovakh voiennoho stanu. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. 2023. № 8. S. 284–288. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-8/66> (in Ukr.).
21. Melnychenko B. Deiaki pytannia shchodo administratyvnoi pravosubiektnosti orhaniv publichnoho upravlinnia u krainakh Yevropeiskoho Soiuzu. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. 2021. № 7. S. 179–181. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-7/44> (in Ukr.).
22. Pasichnyk A. Administratyvna pravosubiektnist yurydychnykh osib pryvatnoho prava: monohrafiia. Sumy: Mriia, 2014. 126 s. (in Ukr.).
23. Konstytutsiia Ukrainy vid 28 chervnia 1996 roku. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text\(data zvernennia 14.01.2026\)](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text(data%20zvernennia%2014.01.2026)) (in Ukr.).
24. Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu: Zakon Ukrainy vid 12 travnia 2015 roku № 389-VIII. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text \(data zvernennia 13.01.2026\)](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text(data%20zvernennia%2013.01.2026)) (in Ukr.).

Кисіль Л. Є. Адміністративна правосуб'єктність органів виконавчої влади України: доктринальні підходи та особливості змісту в умовах правового режиму воєнного стану

Здійснено аналіз поняття адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади України. Встановлено, що доктринальні підходи до її розуміння залишаються загалом фрагментарними та методологічно неоднорідними. При цьому адміністративна правосуб'єктність органів виконавчої влади традиційно трактується як юридично закріплена здатність цих органів бути носіями державно-владних повноважень, реалізовувати їх у межах законодавчо визначеної компетенції та підлягати відповідальності за результати управлінської діяльності. Вона охоплює сукупність правоздатності та дієздатності, знаходить своє вираження у компетенції органів виконавчої влади, що реалізується ними у сфері публічного адміністрування, розглядається існуючими науковими підходами як статична, завершена та внутрішньо узгоджена юридична конструкція, яка не потребує адаптації до змінних соціально-політичних реалій.

Доведено, що спільною рисою існуючих доктринальних підходів є те, що вони розглядають правовий режим воєнного стану як виключення із норми, а не як самостійну правову реальність, що потребує власного теоретичного інструментарію. Така позиція не дає змоги адекватно описати стан, якому органи виконавчої влади одночасно зобов'язані забезпечувати ефективне управління та залишатися у межах правової легітимності в умовах істотних обмежень часу, ресурсів та нормативної визначеності.

Обґрунтовано, що в умовах війни необхідним є комплексний підхід до поняття адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади, який би поєднував нормативно-компетенційні, функціональні та інституційні елементи. Встановлено, що необхідність змін у розумінні адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади в умовах війни має також чітке нормативне підґрунтя: Конституція України забезпечує рамкову стабільність цієї трансформації, законодавство про воєнний стан – її функціональну спрямованість, підзаконне регулювання-практичну реалізацію.

Визначено особливості змісту адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади в умовах війни. Запропоновано визначення адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади в умовах правового режиму воєнного стану – це нормативно закріплена та гарантована державою здатність органів виконавчої влади реалізовувати державно-владні повноваження у спеціальному правовому режимі, що характеризується пріоритетом публічних інтересів у сфері національної безпеки та оборони, публічного порядку і стійкості системи державного управління, розширенням дискреційних можливостей, тимчасовою модифікацією процедурних форм управлінської діяльності, зміною балансу між публічними і приватними інтересами та виникненням асиметрії між повноваженнями та відповідальністю за їх невиконання / неналежне виконання. Обґрунтовано, що таке розуміння адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади створює методологічне підґрунтя для аналізу конкретних проблем реалізації повноважень органів виконавчої влади в умовах війни.

Ключові слова: поняття адміністративної правосуб'єктності, органи виконавчої влади, нормативно-компетенційний підхід, функціональний підхід, інституційний підхід, правовий режим воєнного стану, особливості змісту адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади в умовах війни.

Kysil L. E. Administrative legal personality of executive bodies of Ukraine: doctrinal approaches and features of content in the conditions of the legal regime of martial law

The concept of administrative legal personality of executive bodies of Ukraine has been analyzed. It has been established that doctrinal approaches to its understanding remain generally fragmentary and methodologically heterogeneous. At the same time, the administrative legal personality of executive bodies is traditionally interpreted as the legally established ability of these bodies to be bearers of state authority power, to exercise them within the limits of legally defined competence and to be liable for the results of managerial activities. It encompasses the

totality of legal capacity and capacity to act, finds its expression in the competence of executive authorities, which is implemented by them in the field of public administration, and is regarded by existing scientific approaches as a static, complete, and internally consistent legal construct that does not require adaptation to changing socio-political realities.

It has been proven that a common feature of existing doctrinal approaches is that they consider the legal regime of martial law as an exception to the norm, and not as an independent legal reality that requires its own theoretical tools. This position does not adequately describe a situation in which executive authorities are simultaneously obliged to ensure effective governance and remain within the limits of legal legitimacy under significant constraints of time, resources, and regulatory certainty.

It is substantiated that in war conditions, a comprehensive approach to the concept of administrative legal personality of executive bodies is necessary, which would combine regulatory – competence, functional and institutional elements. It has been established that the need for changes in the understanding of the administrative legal personality of executive authorities in wartime also has a clear regulatory basis: the Constitution of Ukraine provides the framework stability for this transformation, legislation on martial law provides its functional focus, and subordinate regulation provides its practical implementation.

The features of the content of the administrative legal personality of executive bodies in wartime conditions are determined. It is proposed to define the administrative legal personality of executive authorities under the legal regime of martial law as the normatively established and state-guaranteed ability of executive authorities to exercise state powers under a special legal regime characterized by the priority of public interests in the sphere of national security and defense, public order and stability of the state administration system, expansion of discretionary powers, temporary modification of procedural forms of administrative activity, change in the balance between public and private interests, and the emergence of asymmetry between powers and responsibility for their non-fulfillment/improper fulfillment. It is substantiated that such an understanding of the administrative legal personality of executive bodies creates a methodological basis for the analysis of specific problems of the implementation of the powers of executive bodies in wartime.

Keywords: the concept of administrative legal personality, executive bodies, normative-competence approach, functional approach, institutional approach, legal regime of martial law, features of the content of administrative legal personality of executive bodies in wartime.

DOI: 10.33663/2524-017X-2026-17-317-324

Дата першого надходження рукопису до видання: 20.01.2026

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 09.04.2026

Дата публікації: 30.04.2026